І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь ...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-5740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5837

РІК LXXI. Ч. 81. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 29-го КВІТНЯ 1964 | 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS | JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 29, 1964 No. 81. VOL. LXXI.

ОЩАДНОСТІ І БОРОТЬБА ПРОТИ НУЖДИ БУЛИ ТЕМОЮ ЧЕРГОВОГО ВИСТУПУ ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон. — Президент Джансон 27-го квітня промовляв до 3.800 делеґатів Торговельної Палати ЗДА та їхніх жінок в Конвенційній Залі і з допомогою дотепів, своєрідної філософії, анекдот та статистики старався здобути світ бизнесменів та зробити з нього, крім кількох нових дотезидент підкреслював в своїй промові ощадності ним очолюваного уряду та його змагання поборювати нужду в цій країні, де вона існує. Президент мав написану промову, але дуже часто відкладав її текст набік і говорив із пам'яті. Промову Президента дуже часто оплескували присутні, а наприкінці оваційно довго вітали із захопленням. Преса підчеркує, що вдійсності Президент не сказав нічого нового, крі мкількох нових дотепів, але промовець порушив всі найважливіші проблеми внутрішньої політики із становища економіки, яка найбільше може цікавити світ бизнесу — делеґатів на збори Торговельної Палати. Президент говорив про ощадність в урядовому бюджеті, і про свій похід проти убозтва в цій країні, про медично - шпитальну опіку над старшими в рамках соціяльного забезпечення, побільшення платні федеральним урядовцям, про кризу із військовою базою на Кубі та про прибутки корпорацій в цьому боці. Хоч присутні дуже прихильно реаґували на промову Президента, то преса підкреслює, що ця промова не здобула багато прихильників серед делеґатів для економічної й фінансової політики демократичного уряду. Численні делеґати подивляли Президента як „чудового політика", але висловлювали скептицизм щодо ощадностей в уряді та зменшення бюджету. Президент був свідомий того, що він промовляє до людей, які є в більшості в опозиції до урядової політики. Він почав свою промову так: „Я гадаю, що воно не було б зовсім слушно привітати вас словами „мої товариші демократи!" Президент старався передати присутнім свою, вже давніше висловлену, думку про те, що „він є президентом для всіх американців, а не тільки для однієї партії". Джансон говорив про свою віру в приватну ініціятиву, бо це ж вона, а не урядом контрольована економіка зробила цю країну великою. Він підкреслював той факт, що за його президентури і за попередньої прибутки корпорацій постійно збільшуються. Ці прибутки в минулому 1963-му році, по заплаченні податків виносили $27.1 більйона, з в цьому році дійшли до нового рекорду — $30 більйонів. Президент представляв себе бизнесменам як поміркований політик в економічних і фінансових справах, який дбає про зменшення федеральних податків, але який не може дивитися на те, як в деяких районах люди живуть в убозтві, і як мільйони старших осіб не можуть собі дозволити на медичну і шпитальну допомогу, бо їхні старечі пенсії замалі на високі оплати за лікування. Президент сказав про це: „Коли не можуть відбутися зміни мирним способом — то вони неминучі за допомогою насильства". До таких висновків прийшов Президент під час недільної поїздки по тих районах, де є більше число людей довший час безробітними. Президент запитував присутніх, чи не добре це буде, коли з кожного доляра урядових прибутків візьметься — один цент та видасться його на те, щоб не було таких в цій країні, які потребували б допомоги на харчі. Ми, це значить ЗДА не можемо бути безоглядними у відношенні до інших країн, а уряд цієї країни не може бути безоглядним до потребуючих своїх громадян. Ці свої речеві думки переплітав Президент веселими історіями, між якими була згадка і про його дружину п-і Джансон, яка пережила під час лету те, що в літак вдарив грім. „Тепер вона вже не боїться їздити зі мною", — сказав Президент, чим натякнув на те, що він, їдучи автом в Тексасі, їхав із недозволеною швидкістю. Свою промову закінчив Президент гумористичним сказанням: „Я мушу просити у вас пробачення, що цього тижня я ще нічого доброго не зробив для бизнесу. Але прошу пам'ятати, що це ще тільки вранці в понеділок".

В Дітройті оформився Комітет для придбання фондів на стипендії для української студіюючої молоді

Дітрой. (І. С.) — Дня 15-го квітня ц. р. відбулася нарада представників Окружного Комітету УНС, Т-ва Українських Ґрадуантів і Стипендійного Фонду ім. Ів. Франка при Українськім Робітничім Союзі. У висліді нарад, оформився Комітет для придбання фондів на стипендії для укр. студіюючої молоді. До Президії Комітету ввійшли: д-р Р. Гавриш — голова, д-р Д. Квітковський і С. Віхар — заступники; В. Гаркуша — касир, Р. Сепел — англомовний секретар і І. Сточанський — український. Президія Комітету намітила влаштувати Мистецький Вечір української пісні і танку в авдиторії Форда 18-го жовтня 1964-го року, під кличем „В поклоні Шевченкові". Українська студіююча молодь потребує матеріяльної допомоги, тому Українське Громадянство повинно піддержати ініціятиву Комітету.

В АМЕРИЦІ

● **З Білого Дому** повідомили, що старша донька Президента Линда Бирд Джансон зірвала свої заручини з ляйтенантом фльоти Бернардом Розенбахом. Вона має 20 років, а він 23. Заручини відбулися 11 місяців тому, вони пізналися 3 роки тому. Уневажнення заручин відбулося в приязній атмосфері, він має ще виконувати службу два роки на нищильнику Джонес Б. Інґрем, а вона, згідно з бажанням родичів, має покінчити науку в коледжі, і аж тоді зможе виходити заміж.

● **В Неваді** відбулася підземна проба атомової бомби, і сейсмографи в Каліфорнії занотували це як новий землетрус. З цього виходить, що немає способів, що могли б виявляти підземні пробні атомові вибухи.

● **Французький амбасадор** у Вашингтоні Герве Альфанд передав головному прокураторові Робертові Ф. Кеннеді чек на дол. 100,000, які мають бути пожертвою французького уряду на будову бібліотеки ім. Джана Ф. Кеннеді. Прокуратор Кеннеді заявив, що цей дар є повним доказом того, що між французьким і американським народами панує правдива приязнь. Амбасадор Альфанд сказав, що він здійснює бажання французького народу, щоб вшанувати покійного президента та висловити подив для його праці і плянів.

● **Колишній** головний поштмайстер за президентури Айзенгавера Артур Е. Соммерфілд і колишній секретар скарбу за того ж президента Джордж Гомфрі належать до Крайового Комітету за вибір сенатора Беррі Ґолдвотера на президента.

● **87 студентів** із 12-ох коледжів та університетів підписали оголошення, яке надруковано в лівому тижневику „Нешенел Ґардіян", і в якому вони заявляють, що вони не будуть воювати, коли б їх покликали до військової служби та вислали на фронт у Південному В'єтнамі. Вони називають себе „обмеженими пацифістами", і воювали б тільки в обороні ЗДА. Але між ними є ті, що минулого літа їздили до Куби без дозволу, а інші збирають фонди на допомогу повстанцям комуністам у В'єтнамі.

Домагаються акції Конґресу проти комуністичної інфільтрації негрів і студентської молоді

Вашингтон. — „Комуністичного руху не можна відставляти набік, як непослідовне розпалювання ідеологічних пристрастей, і не можна його легковажити, як діло лише кількох безвідповідальних осіб. Уже заподіяна шкода є велика, і вона буде збільшуватись, якщо Конґрес З'єднаних Держав не вживе ефективних заходів для поборювання ворога в наших мурах", — пише в своїй статті відомий автор і коментатор Дейвід Лоренс, редактор відомого журналу "U.S. News and World Report", у виданні того журналу на 4-го травня ц.р. Стаття має вимовний заголовок: „Ворог у наших мурах". Подавши на іншому місці згаданого журналу уривки з опублікованого 22-го квітня ц.р. конґресовою підкомісією видатків звідомлення директора Федерального Бюра Інвестиґацій, Едґара Гувера, про продовжувану з великою наполегливістю і не без деяких успіхів комуністичну інфільтрацію серед американських негрів і студіюючої молоді, Д. Лоренс, зокрема, цитує із згаданого звідомлення: „Рішучість Совєтського Союзу вдержати комуністичну партію в ЗДА, скріплювати її і керувати нею так, щоб вона була постійною загрозою для цієї нації, унагляднює факт, що протягом минулих 44 років Совєтська Росія в такий чи інший спосіб керувала й контролювала комуністичну партію в ЗДА і фінансувала її"... Зі свого боку Д. Лоренс коментує: „Ніхто з тих, хто ближче знає расові суперечності, які хвилюють сьогодні Америку, не міг би хоч на одну хвилину підозрівати, що більшість лідерів або членів організацій, які змагаються за здобуття „громадянських прав", дозволили б свідомо якнебудь зв'язуватись з комуністичними змовами чи інтриґами. Але, з другого боку, існує незначна меншість збаламучених негрів і білих, які ставляться фанатично до расового руху і фактично були поважно під впливом комуністичної тактики. Фанатизм, що його виявили деякі демонстранти в цій країні, паралельний до того, що подибується в студентських рухах в інших країнах, зокрема в Латинській Америці. Для комуністів легко сполоскувати мозки молоді й заохочувати її до вуличних демонстрацій.., і насильства. Не потрібно багато комуністичних ворохобників, щоб започаткувати багато всілякого клопоту в рядах будь-якої контроверсійної групи в цій країні..." Навівши із згаданого вже звідомлення Едґара Гувера твердження про комуністичні намагання інфільтрувати студентську молодь в Америці — що їх зреферовано в окремому повідомленні у попередньому виданні „Свободи" — і ще раз пригадавши комуністичні затії серед американських негрів, Д. Лоренс пише: „Настав час, щоб уряд З'єднаних Держав зробив більше для виявлення інфільтрації, яку ведуть в громадських рухах комуністична партія та її аґенти, поплентачі і чужинці в цій країні. Ворог продовжує свою війну проти нашої вільної системи. Що більше, Совєти не тільки встановили свою військову базу на Кубі, вони також перебрали ту країну тією самою тактикою інфільтрації та підривности, якою користуються також у Венесуелі, Бразилії, Арґентині та інших країнах Латинської Америки..." У висновку своїх міркувань цитований автор закликає Конґрес ЗДА негайно вжити заходів для поборювання „ворога в наших мурах".

Віче на тему „Україна і еміґрація" в Ню Йорку

Ню Йорк. — Заходом 2-го Відділу ООЧСУ відбулось 26-го квітня у Великій Залі Українського Народного Дому віче на тему „Україна і еміґрація". Присутніх було понад 300 осіб. Віче відкрив керівник Народного Університету при 2-му Відділі ООЧСУ д-р Я. Гриневич, а провадила вічем президія в складі: мґр Є. Лозинський, д-р С. Галамай і п. В. Левенець. Глибоку аналізу большевизму, дійсности на рідних землях і на чужині зробив доповідач д-р М. Кушнір. Після доповіді розвинулася широка дискусія. Закінчено віче схваленням резолюцій. Зокрема в резолюціях сконстатовано шалений наступ Москви проти української еміґрації з метою заломити її невгнутість у боротьбі за визволення українського народу з-під московської окупації і гостро осуджено виявлені востанньому деякі тенденції „коекзистенції" з офіціяльними совєтськими чинниками.

У Ню Йорку відбувся концерт Вадима Кіпи

Ню Йорк. — В неділю 26 квітня ц.р. в залі Vocational High School Auditorium відбувся концерт Вадима Кіпи, спонзорований Українською Вільною Академією Наук у ЗДА. Цей концерт притягнув багато публіки, що заповнила велику залю і яка тепло, із захопленням, довгими оплесками вітала кожний виступ мистця. Вадим Кіпа виконав: дві „Сонати" Бетговена, оп. 27, Но. 2 і оп. 57, Шопена „Фантазію", оп. 49 і „Сонату", оп. 35 та три праці власної композиції: „Плач" (1939), „Спогад" (1953) і „Фантастичні варіяції" (1957). На настирливі виклики публіки — Вадим Кіпа понадпрограмово виконав Полонез та Етюд Шопена, Вальс Дебюсі і Кампанелу — Ліста.

Улас Самчук знову на сторінках „Свободи"

Улас Самчук

Починаючи з сьогоднішнім днем, на сторінках „Свободи" знову друкуватимуться періодично, бодай два рази на місяць, статті й коментарі на актуальні теми пера одного з найвидатніших сучасних українських письменників і публіцистів, Уласа Самчука. Улас Самчук, який після другої світової війни поселився в Канаді, був співробітником „Свободи" вже в періоді між двома світовими війнами та продовжував цю свою співпрацю доривочно також після війни. Під час свого останнього побуту в Ню Йорку два тижні тому з нагоди його доповіді в Літературно-Мистецькому Клюбі, п. Самчук відвідав також редакцію „Свободи" та погодився на пропозицію, щоб свою доривочну співпрацю поширити на постійно-періодичну. Періодична публікація в „Свободі" статтей і коментарів цього проникливого знавця й аналітика українського життя і українських відносин та великого майстра слова, яким є п. Улас Самчук, може тільки збагатити розвиток нашого суспільного життя і нашої політичної думки.

ЗДА не полегшать торговельної бльокади Куби — заявляє Болл

Вашингтон. — Державний підсекретар Джордж В. Болл, промовляючи на конвенції Омікрон, Дельта Каппа в Ровноку у Вірджінії, заявив, що ЗДА не полегшать своєї бльокади Куби під Кастровим режимом, хоч чути голоси між американськими західніми союзниками і таки в цій країні є за те, щоб змінити американську політику у відношенні до Куби. Болл казав, що виключені є якінебудь переговори між Вашингтоном і Гаваною, хоч Кастро хотів би, щоб американська бльокада полегшала, бо її дуже важко відчуває вже кубинська промисловість. Промова підсекретаря Болла була також відповіддю сенаторові демократові з Аркенсо Дж. В. Фулбрайтові, який недавно домагався, щоб ЗДА змінили свою політику щодо Куби, бо, мовляв, бльокада не вдалася, і краще було б нав'язати зв'язки з урядом прем'єра Кастра. Болл казав, що не плянується жадної військової акції проти Куби, але треба дбати про те, щоб господарська бльокада продовжувалась, бо це може привести до того, що здійсняться ті пляни, які ЗДА хотіли б здійснити на Кубі, що є джерелом підривної акції в інших американських державах.

У Маляйзії вибори перейшли під гаслом боротьби проти Індонезії

Куаля Люмпур, Маляйзія. — На Малях, що є головною складовою частиною Маляйзії відбулися в минулу неділю 26 квітня ц. р. парляментарні вибори, які принесли несподівано велику перемогу прем'єрові князеві Абдул Рахмонові та його Союзній партії. Соціялісти втратили з попередніх шістьох мандатів чотири, а мусульманська партія, яка була проти федерації Маляїв з іншими частинами, що створили Маляйзію, взагалі вибори програла. У новому 159-членному парляменті Абдул Рахман розпоряджатиме 125 мандатами. Найцінніше в цьому те, що він вів вибори під гаслом оборони державної самостійности і неподільности Маляйзії проти ворожих атак Індонезії, та, що комуністи, які ще кілька років тому панували на Малях в частині краю, тепер цілком втратили впливи.

Іван Піґуляк переобраний на голову Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Ютиці

Ютика, Н. Й. — Минулої суботи, 25-го квітня, тут у церковній залі відбулися річні загальні збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу Ютики, Сиракюз і околиці, в результаті яких відомий союзовий та громадський діяч Іван Піґуляк був знову переобраний на голову цього Комітету. Збори відкрив Володимир Запаранюк, проводив нарадами Іван Піґуляк а секретарював Ярослав Сенишин. У зборах взяв участь головний касир УНС Роман Слободян, виголосивши відповідну доповідь з типовою йому дотепністю та основним знанням справи. Доповідач з вдоволенням ствердив поважні успіхи округи в приєднюванні нових членів та в імені Головного Екзекутивного Комітету вручив ювілейні медалі о. Григорія Грушки найбільш заслуженим і успішним у цій праці діячам. Медалі одержали: Іван Пиндус, Володимир Запаранюк, І. Яковенко та Олекса Ґадза. Після доповіді і звітів відбулася оживлена дискусія на загальні та місцеві союзові теми. Із звітів виходило, що з кінцем 1963-го року в окрузі було — 1 790 членів, при чому за 1963 рік він збільшився на 102 члени. В перших трьох місяцях цього року придбано дальших 35 нових членів. Округа вже відзначила 70-ліття УНСоюзу відповідною ювілейною імпрезою в Сиракюзах. На нарадах були заступлені Відділи УНС чч: 39, 58, 121, 192, 317 і 484. До Управи Комітету, крім Івана Піґуляка, як голови, були обрані: Ярослав Сенишин — секретар і Олекса Шишкалюк — касир. Після зборів відбулася спільна вечеря, під час якої продовжувано дебати і розмови.

У Клівленді відбулися наради Окружного Комітету Відділів УНС

Клівленд, Огайо. — Минулої суботи, 25-го квітня, тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися чергові наради Окружного Комітету Відділів УНСоюзу, в яких взяло участь 35 представників 14 Відділів УНС з Клівленду, Акрону, Дейкленду і Лорейну. У нарадах, які відкрив і якими проводив голова Комітету і головний радний УНС Дмитро Шмаґала, а секретарювала головна радна пані Осипа Олінкевич, взяли участь головний предсідник УНС Йосип Лисоґір та редактор англомовного „Українського Тижневика" Володимир Душник. Основне звідомлення із своєї праці в окрузі склав окружний організатор УНС Володимир Гірняк, вказуючи на можливості, як і на труднощі організаційної праці. За час його відносно короткої організаційної праці зорганізовано в окрузі 56 нових членів. Тепер ця велика округа потребує приблизно 600 нових членів кожного року тільки на те, щоб могти покрити втрати в членах в наслідок смертности, дозріння грамот та подібних причин. Тим часом, ціллю УНСоюзу є не тільки зберегти теперішній стан, але його невпинно збільшувати, що вимагає тим більших зусиль і праці. Для допомоги Відділам округи в цій їхній праці п. Гірняк залишиться там ще на дальших кілька тижнів. Гол. предсідник Й. Лисоґір з'ясував загальний розвиток та поважні досягнення УНСоюзу впродовж минулого року в трьох головних ділянках його активности: організаційній, господарській та культурно-видавничій. Заохотою до дальшої праці та найбільш активної участи в житті своєї громади закінчив п. Лисоґір своє слово. Ред. Володимир Душник говорив про працю, труднощі і успіхи в видавництві УНСоюзу. Після доповідей відбулася дискусія, в якій забирали слово кожний із приявних на нарадах.

В ОДВУ відбулася доповідь про Берестейський мир

Ню Йорк (Н. Н.) — В суботу 25-го квітня у вечірніх годинах в УНДому, домівка ч. 22, відбулася доповідь, на тему „Берестейський мир України з Центральними Державами 1918-го року і вихід України на поле міжнародних відносин". Доповідь виголосив на підставі історичних праць авторитетів української історії з недавнього минулого проф. Дм. І Дорошенка, проф. І. П. Мазепи та видань „Червона Калина" прелеґент п. Петро Байбак. На доповіді був приявний проф. В. В. Косаренко-Косаревич, який був у Бересті Литовському в тих історичних днях членом Української Делеґації. Проф. В. В. Косаренко - Косаревич у своїх споминах поінформував про деякі факти і нюанси навколо укладення „Берестейського Трактату", яких в архівах, мемуарах та виданнях ніколи ще ну було досі друковано.

АМЕРИКА І БРИТАНІЯ УЗГІДНЮЮТЬ СВОЮ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ

Вашингтон. — Державний секретар Дін Раск і британський міністер закордонних справ Р. А. Батлер переводили в минулу неділю і понеділок довгі наради, в яких узгіднювали закордонну політику ЗДА і Британії в цілому ряді конкретних справ. Британський міністер Р. А. Батлер прибув до Вашингтону в минулу неділю і зараз того самого дня відбулась перша ділова його зустріч з Діном Раском, а в понеділок вони знову нараджувались впродовж двох з половиною години. За газетними повідомленнями, вони розглядали передусім можливості дальшого покращання східньо - західних взаємин на тлі совєтсько-китайського конфлікту. Обидва міністри буцім-то прийшли до переконання, що той совєтсько-китайський конфлікт відкриває деякі можливості для осягнення хоч би обмеженого порозуміння з Совєтами навіть в таких трьох найкардинальніших справах, як міжнародне роззброєння, Німеччина і Берлін. Водночас обмірковувано також ситуацію на европейському континенті й усередині західнього бльоку НАТО, при чому обидва міністри погодились, що політика французького президента Шарля де Ґоля створює для західніх союзників трудну ситуацію. Ця справа буде спеціяльно дебатована, коли 11 травня ц. р. у Ґаазі зберуться міністри закордонних, військових і господарських справ 15-х членських держав Атлантійського Союзу (НАТО) на наради Ради НАТО. Обмірковувано теж відносини в таких запальних пунктах, як Куба, Кіпр, Ємен, В'єтнам, Ляос і Маляйзія. Британський міністер закордонних справ буцім-то обороняв справу торгівлі між Британією і Кубою, але вказував на її обмежені розміри та повільний хід британсько - кубинських торговельних переговорів у справі закупу Кубою британських автобусів чи паровозів. Американсько - британське становище в справі Кіпру тотожне: обидві держави заінтересовані в тому, щоб на тому острові запанував спокій та щоб взаємини між Грецією і Туреччиною були якнайкращі з уваги на силу НАТО в тій частині Середземного моря. Британія хоче підтримки збоку ЗДА в справах оборони Адену проти атак збоку Ємену, підтримуваного активно Об'єднаною Арабською Республікою, як теж у справі Маляйзії, що її атакує Індонезія. Знову ж ЗДА хочуть мати підтримку збоку Британії в справах Південного В'єтнаму і Ляосу. В усіх цих справах — як твердить преса — дійшло між двома міністрами до повного порозуміння. Частина заторкнених ними справ буде предметом нарад Організації Центрального Оборонного Пакту (СЕНТО), які розпочалися у Вашингтоні у вівторок 28 квітня ц.р. Належать туди Британія, Туреччина, Іран і ЗДА (у військових і господарських справах). Британський міністер Батлер формально прилетів до Вашингтону власне на дводенну конференцію СЕНТО, але використав ту нагоду, щоб перед тим перевести вичерпні наради з американськими державними мужами. Окрему точку тих нарад становила справа різнонаціональної надводної фльоти, з атомовими ракетами, яку послідовно підтримують ЗДА. Британія виявила тільки частинне зацікавлення цим проєктом, рахуючись з неприхильним становищем, що його займає опозиційна Партія Праці, яка вірогідно прийде осінню цього року в Британії до влади.

Париж і Пейпінґ обмінюються амбасадорами

Париж. — Французький уряд призначив на першого французького амбасадора у комуністичному Китаї Люцієна Пайє, колишнього міністра освіти та знавця особливо арабського світу й африканських справ. Водночас Комуністичний Китай призначив на свого першого амбасадора у Парижі заступника міністра закордонних справ, Гуанґ Чена, колишнього активного старшину в комуно - китайській армії, що після перемоги комуністів в Китаї перейшов на дипломатичну службу і був, м. і. амбасадором в Індонезії. Обидва амбасадори мають розпочати урядування впродовж найближчого тижня. Франція визнала комуно-китайський режим 27 січня цього року і призначила на шарже д'аффер у Пейпінґу Клода Шайє, який перебуває в столиці Комуністичного Китаю від 24 лютого ц. р. До Парижу вернувся саме з Пейпінґу Жан-Пієр Доблер, який їздив туди від французького кораблебудівельного промислу. Він заявив, що китайські комуністи хочуть купити один французький пасажирський корабель та замовити один або більше вантажних кораблів.

Об'єднані Нації стурбовані ситуацією в Південній Родезії

Об'єднані Нації. — На Спеціяльній Комісії Об'єднаних Націй для справ колоніялізму прийнято в минулий понеділок 17 ц.м. резолюцію, яка закликає Британію, щоб вона інтервеніювала у Південній Родезії, яка формально все ще належить до африканських британських посілостей, та вплинула на тамошній новий автономний уряд Айена Смита, щоб той припинив ведення радикальної біло-расової політики та щоб звільнив арештованих лідерів автохтонних чорних націоналістів. „За" ту резолюцію голосувало 19 держав, „проти" не було нікого, але три держави стримались, чи пак стримались Британія і ЗДА, а Сієрра Леоне була неприявна. Речник Британії заявив, що британський уряд безсильний, бо Південна Родезія має від 40 років автономію і Британія не має права втручатися в тамошню внутрішню політику. ЗДА виявили, що вони тому не голосують за ту резолюцію, бо не бачать, як можна буде практично її зреалізувати.

У СВІТІ

● **Лідер анґольських повстанців** проти Португалії в Анґолі Ґолден Роберто, який є головою анґольського екзильного уряду з теперішнім осідком в столиці Конґа Леопольдвілі, прийняв до свого „Національного фронту для визволення Анґолі" також одну групу анґольських втікачів, яка має тісні зв'язки з китайськими комуністами. Таким чином анґольці думають дістати зброю проти Португалії від комуністичного Китаю.

● **Турецький уряд** видалив за „шкідливу для держави діяльність" двох православних єпископів, греків, натуралізованих турецьких громадян. Закрито теж друкарню православно - грецького патріярхату в Істанбулі (кол. Царгород). 75.-000 греків у тому турецькому місті відчувають на своїй долі погані наслідки переслідування турків кіпрськими греками.

● **Французький кардинал** Моріс Фелтен, архиєпископ Парижу, проголосив у великих паризьких щоденниках у постаті односторінкового оголошення — заклик до французів, щоб вони жертвували гроші на будову більше католицьких церков. Кардинал твердить, що шістьмільйонове населення Парижу потребує нових 142-ох святинь, що їх повинні здвигнути самі віруючі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

„Ворог в наших мурах"

Конґресова підкомісія видатків у Вашинґтоні тількищо опублікувала свідчення директора Федерального Бюра Інвестиґацій Едґара Гувера про нову, закросну на найширшу скалю, при „моральній" і фінансовій допомозі Совєтського Союзу, підривну акцію комуністів в Америці, скеровану в двох головних напрямках: на використання для своїх підривних цілей расових суперечностей в ЗДА та на опанування молоді, зокрема студентської. Величезну вагу, яку звертають комуністи на інфільтрацію студентської молоді, характеризує наведена в свідченнях Едґара Гувера заява одного із крайових комуністичних лідерів, що він та інші його співробітники „готові піти в кожне місце, щоб зустрітися з молодими студентами, навіть якби там був тільки один студент". Ці комуністичні лідери, згідно з твердженням Едґара Гувера, створили навіть окремий „Американський Інститут для марксистських студій", почали організувати новий відділ комуністичної молоді в своїй партії і похваляються, що „65% з усіх здобутих з-поміж молоді нових членів комуністичної партії становлять студенти". Комуністична інфільтрація студентської молоді ведеться під прикриттям „академічних вольностей" та „вільного обміну ідеями", при чому цей „вільний обмін" виглядає так, що з одного боку виступають вишколені комуністичні пропаґандисти, а з другого — молодь, яка ще вчиться.

При іншій нагоді на цьому місці в „Свободі" з 24-го квітня ц. р. вже згадувано у статті „Ідеологічна війна", що уряд у Вашинґтоні здає собі справу з труднощів вільного суспільства в такій ідеологічній війні з тоталітарною системою, яка не гребує жадними засобами, щоб „угробити" свого противника. На цю проблему звертає тепер увагу, коментуючи опублікований звіт Едґара Гувера, редактор відомого журналу „Ю. С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт" у статті цього журналу з датою 4-го травня цього року під тривожним заголовком: „Ворог в наших мурах", зреферованій на іншому місці в цьому числі „Свободи". На закінчення своїх міркувань автор твердить, що комуністичних намагань інфільтрувати американську суспільність, зокрема американську студентську молодь, „не можна відсувати набік, як тільки кипіння ідеологічних пристрастей, чи відкидати їх, як тільки діло безвідповідальних осіб. Шкода, яку вже заподіяно, поважна, і вона буде збільшуватись, якщо Конґрес З'єднаних Держав не вживе ефективних заходів для поборювання ворога в наших мурах".

Справи, що їх з'ясовує у своєму звіті директор Федерального Бюра Інвестиґацій та які коментує Дейвід Лоренс, мають пряме відношення і до нашої американсько - української громади, не тільки як інтеґральної частини американського народу, але й як однієї з тих етнічних груп, які найкраще знають того „ворога в наших мурах", які його всіми своїми силами поборюють та проти яких звернене головне вістря большевицького наступу, явного і підступного. Ми з гордістю можемо ствердити, що поза маленькою групкою „проґресивних" недобитків, наша громада ще найбільш відпорна на всі большевицькі затії. Це виразно виявляють і доказують також останні події в нашому житті, включно з підступним „словом" та запрошенням совєтського пропаґандиста до виступу на форумі Українського Студентського Клюбу в Нюарку. Ми — як і кожна вільна суспільність — можемо різнитися, навіть посваритись, щодо метод поборювання большевизму, але в нас немає жадних розбіжностей думок і поглядів щодо самого большевизму - марксизму, як злочинної, народовбивчої системи. Можна сподіватися, що теперішні наші публічні дебати також щодо метод поборювання большевицького ворога в наших мурах і поза ними не тільки не послаблять, але ще й скріплять свідомість та солідарність нашої спільноти у цій нашій боротьбі, що є боротьбою усіх волелюбних людей і націй світу.

Знову загроза з Куби

Несподівано знову вирнула проблема Куби. Фідель Кастро виголосив гостру промову проти стежних летів американських літаків над Кубою, недвозначно погрожуючи зістрелювати їх, а кубинський представник в Об'єднаних Націях передав у цій самій справі протестаційного листа генеральному секретареві У Тантові. Частина американської преси легковажно ставиться до Кастрових погроз, вважаючи, що він не такий дурний, щоб провокувати війну з Америкою без виразного дозволу і вказівки з Москви, а Хрущов і його кумпани не такі наївні, щоб задля Куби ризикувати третьою світовою атомовою війною. Тому — кажуть ті американські коментатори — „солідарність" Москви з Кубою у справі американських розвідчих летів є тільки формальною, для „збереження обличчя". Водночас інші коментатори не мають певности, чи не вчинять кубинські комуністи такої провокації, яка вимагатиме негайно гострої американської реакції, і бояться, чи Вашинґтон виявить в такому випадку потрібну рішучість.

Вся справа в тому, що кубинську кризу з осени 1962-го року поладнано половинчато. У діялогу між президентом Кеннеді та Хрущовим узгіднено, що СССР забере з Куби офензивні атомові ракети і ЗДА можуть перевіряти це міжнародною контролею на тому острові; зате Кеннеді зобов'язався припинити морську бльокаду Куби і обіцяв не робити проти неї збройної інтервенції. Хоч щодо цього останнього пункту з американського боку не було офіційного комунікату, проте, як виходить з твердження Хрущова і ще більше з пізнішої поведінки ЗДА у відношенні до Куби, можна припустити, що дійсно таку обіцянку щодо неінтервенції зроблено. Однак, як відомо, Кастро не дозволив перевірити, чи справді всі ракети з Куби забрано і чи не привезено та не заінстальовано там нових. Тому ЗДА почали переводити розвідчі лети машинами „У-2".

Кубинці досі не реаґували на такі лети, однак совєтські військові „дорадники" заінсталювали на Кубі 16 - 20 „гнізд" із такого роду протилетунськими ракетами, якими збито 1-го травня 1960-го року „У-2" Френсіса Поверса. Від деякого часу Москва помалу стягає свої війська з Куби, і з первісних 30 000 вояків залишилось там тепер ще коло 4 000 та й ті ніби мають бути відкликані. Тоді всі збудовані большевиками на Кубі військові споруди і протилетунські ракети перейдуть в руки кубинців. Таким чином створюється парадоксальна ситуація: вашинґтонські кола воліють мати на Кубі совєтських старшин і вояків, аніж кубинських, бо совєтські слухають сліпо наказів з Москви, а кубинці можуть не послухати. Тому американська дипломатія старається тепер добути якісь ґарантії, що кубинські комуністи не зістрелюватимуть американських літаків, бо інакше за одним махом були б перекреслені півторарічні старання „відпружити атмосферу" між Вашинґтоном і Москвою.

Висновок з усієї цієї історії напрошується сам: дві важкі помилки, зроблені Америкою — допущення до невдачі з висадом у Свинячій затоці на Кубі в квітні 1960-го року і завернення з половини дороги в жовтні 1962-го — які довели до скріплення режиму Кастра, мстяться і ще в майбутньому будуть мститися, поки той режим існує.

Улас Самчук

ЗМІНА ЧИ НЕ ЗМІНА

В нашому, не так уже широкому світі дуже багато говориться про різні зміни в політиці, господарстві, культурних справах... Мовляв, з кожним десятиліттям техніка обдаровує нас новими дивовижами, плянета скорочується на очах, атмосфера зливається із стратосферою, а все разом вимагає і диктує зміни нашої поведінки, зацікавлень і самого думання.

І, можливо, найменш вразливою на зміни є така справа на плянеті, як московсько - українські стосунки. Стара, як світ, проблема двох зарозумілих сусідів, які засвоїли собі відпрадавна певні методи поведінки, вперлися в якійсь точці, і так навіки закам'яніли. Минають століття, міняються мапи держав і континентів, пережито безліч революцій, змінено засади моралі, лише ніяк не можна помітити зміни в доктринах політики Івана Грізного, Петра Першого і Сталіна - Джуґашвілі... Цих трьох основних китів, на яких спирається ввесь кодекс політичної мудрости того дивовижного простору.

Морочливе, непотрібно ускладнене, наболіле, а головне майже безперспективне явище, яке відпрадавна так і проситься для вияснення, яке вияснити можна, але яке ніколи такого вияснення не знаходить. Щось фатальне, щось незбагненне, щось парадоксальне.

Але все таки хтось може сказати: саме на цих доктринах і зберігається на мапі таке розлоге явище, як імперія царів і совєтів, від берлінського муру на заході і до Алеутських островів на сході. І ще хтось може сказати, що саме на таких політичних засадах будувалися великі колоніяльні комплекси, відколи земля крутиться.

Можливо воно так є, але разом із цим, коли вчуватися в загальний політичний тон, стиль і настрій поширеного просторого часу, — виразно вичувається, що ніщо в світі не пахне таким анахронізмом, як саме ці доктрини. Треба бути хіба глухим і сліпим, щоб не бачити й не чути, що імперіялізм і колоніялізм, якого б походження вони не були — виразно сходять із сцени життя, і що коли це явище ще десь існує на плянеті, то це тільки ще один доказ, що там також існує певний дисонанс з вимогами модерного часу.

Доктрина колоніялізму більше людям не потрібна. Вона стає зайвою, шкідливою, загрозливою. Як свого часу рабство і кріпацтво відійшли з життя, бо їх витиснула нова техніка праці, так само й теперішній колоніялізм мусить відійти, бо він лише отруює політику. Модерні союзи держав будуються на спілці рівних з рівними, великі і малі народи сідають поруч в будинку ОН, і вони разом підносять свої білі й чорні долоні, ухвалюючи певні закони. І існує тільки один парадокс на тому форумі модерних націй — Українська і Білоруська „соціялістичні республіки", які мають там менше права, ніж Родезія чи Мадаґаскар.

І саме цей парадокс хвилює і бентежить нашу цілу істотність, бо саме цей парадокс носить у собі все ще живі бацилі колоніяльної зарази ніде інде, як на континенті великої, европейської цивілізації. Розуміючи це, колоніяльні володарі з Кремлю наповидумували ряд маскувальних засобів і понапускали ряд димових завіс, щоб це фатальне непорозуміння представити світові і самим собі у принадному вигляді. Але всі їх ці немудрі витівки аж ніяк не міняють цієї похмурої дійсности, а тим самим не перестають бути крикливим прикладом разючого поневолення, визиску та насильства.

Питаня вийнятково засадничої натури, питання виразне, конкретне і безпосереднє, а разом з цим питання особливо загрозливе, і не для кого іншого, як саме для цілости імперії Кремлю. Бо ніщо не може бути більш небезпечним для цілости модерної держави, як саме це замасковане, затаєне, залякане невдоволення ображеної гідности народу, який почуває себе поневоленим, але який не має змоги гідно і одверто, як рівний з рівним, за круглим столом, вияснити і знайти рішення своїх пекучих проблем... Народ, який історично і довготривало входив у склад імперії, який ту імперію співтворив, який вклав до того діла величезну кількість своєї енерґії, свого генія, своєї крови й майна і якому відмовляється права на рівні привілеї з тієї праці, — такий народ ніколи не може бути „народом братнім", а лиш підвладним, а тим самим потенціяльно небезпечним.

Коли цього не хочуть або не можуть розуміти в керівних центрах цієї справи, коли там дивляться на справу цинічно або живуть ілюзіями поліційної сили і пропаґанди, коли єдиним засобом їх рішення є терор Сибіру і терор русифікації, то чи може це відповідати чартерові Об'єднаних Націй, який вимагає рівности для всіх народів і який на сьогодні є, можливо, лише теорією, але вже завтра це може бути законом усієї політики всього світу. І коли великі русифікатори, які самі підписували той чартер, цього не хочуть розуміти, це тільки значить, що вони позбавлені відчуття дійсности, а тим самим входять у безпосередній конфлікт з вимогами й потребами часу, в якому живуть і діють. Тим часом для життя держави нема нічого небезпечнішого, як розминутися з вимогами часу. Це те саме, що спізнитися на потяг, маючи важливе завдання...

Наш час має свою разючу прикмету: він вимагає з усіх боків реформ, змін, відновлення, і то не лише у техніці чи стратосфері, а на кожному місці з політикою у першій черзі. Проблема Москви і Києва виразно застаріла, і вона виразно вимагає змін. Як усередині, так і назовні. Зміни доктрин, зміни наставлення, зміни самого клімату, в якій вона діє. Потрібні певні передумання, можливо компромісі... Політика цих двох „братніх народів" вимагає також гармонії, бо вони століттями жили побіч себе, але всі ці вимоги повинні виходити з правди, діла, реалізму і взаємної пошани. Інакше це буде лише блеф, чергова обмана, повторення пройденого... Інакше, рано чи пізно, з русифікацією чи без неї при першій сприятливій нагоді, все знов вернеться до Крут, до Бару, до Зимових Походів... Або до політики „рідного" Сталіна з його славетнім проєктом переселити Україну просто, гуртом і безпосередньо до Сибіру. Буде виграно чи буде програно, але в кожному разі буде катастрофально.

Розуміється, що наші розважання з цього приводу не конче будуть належно для всіх зрозумілі, але вони для нас завжди діткливі й завжди актуальні, а тому мовчати про них немає сили. Тим більше, що „там" так само люди живуть і думають. І вимагають змін. Застоєна вода загниває, залежаний камінь вкривається мохом. А замовчена правда стає отруйною.

О. Жданович

ДЕ ҐОЛЬ ПОЧАВ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

Париж. — Промову де Ґоля з 16-го квітня всі у Франції вважають першою виборчою промовою, початком кампанії за вибір президента, що відбудеться 1965-го року. Хто читав текст цієї промови - звернення до французького народу, той мусить признати, що стиль її чисто деґолівський і старт виборчої кампанії також чисто деґолівського типу.

Звуть ще цю промову — дефензивною. І дефензива також характеру чисто деґолівського.

Відповідав у ній де Ґоль на закиди, які йдуть — і не без слушности — на адресу політики уряду в господарських та соціяльних справах, як і в справах оборони, що в'яжеться тісно із закордонною політикою. Закидів багато, і в засаді треба припускати, що якісь недотягнення уряд має. Де Ґоль, тримаючись свого стилю непомильности, відкинув усі закиди, а на деякі з них не звернув жадної уваги.

Так, наприклад, він зовсім поминув критику його закордонної політики, яка, на його думку, не підлягає дискусії. Тільки відповідаючи на закид, що, мовляв, засоби, витрачені на продукцію атомової зброї, можна б зужити на піднесення добробуту населення, — — він підкреслив: можна, але Франція цього робити не сміє. Бо в обличчі совєтської небезпеки вона мусить мати власну атомову бомбу. Не може вона здаватися на ласку союзників, бо ті союзники також загрожені тією ж небезпекою, і, в разі нападу Москви, найперше думатимуть про себе. А крім того — заявив він знов же тоном, що виключає дискусію, — здатися на чужу силу це значить виключити незалежність в політиці.

Так само говорив він про питання допомоги економічно недорозвиненим народам: Франція не може тут робити ощадностей, бо цим зірвала б б вона з ними контакт, а тоді на місце Франції прийшов би хтось інший, бо природа не терпить порожнечі.

Поза цими двома справами все торкалося внутрішніх проблем Франції. В першу чергу господарських.

Всім ясно, що добробут у Франції останніми роками відчутно й швидко зростає. Певно, є значні труднощі, бо не так легко змінити перестарілу структуру, а ще важче визбутися старих звичок, які походять ще з „старих добрих часів" колоніяльної імперії. Переставитися на модерний спосіб господарювання, переставитися на модерний темп розвитку, на модерний спосіб праці, сполягаючи тільки на власні господарські ресурси та їх експлуатацію — річ не проста. Франція переставляється порівняно швидко, але з деяким скреготом, що його чути і в інших країнах. Вже тільки допасування своєї продукції до загальноевропейської — важке завдання.

Проте з цим завданням Франція справляється. Валюта її стабільна. Але із зростом продукції не зростає робітна сила, і перегони між заробітними платнями та цінами — нереальна річ. Нарікання тут можуть бути слушні. Але в це де Ґоль не входив. Він обмежився ствердженням, що за останніх 5 років, тобто за час його панування, національний прибуток зріс на 30%, рівень життя загалу піднісся на 21%, зокрема значно збільшились прибутки найбільш упосліджених категорій працівників: сільського господарства і державних урядовців.

На нарікання, що шпиталі старі і брудні, що бракує житлових помешкань і шкільних кляс, де Ґоль відповів: видатки на охорону здоров'я зросли на 100%, на шкільництво — на 129%, на потреби молоді — на 139%, а помешкань Франція будує 800 денно з тим, що в цьому році будуватиме їх кругло 1 000 на день.

Чи цим він заспокоїв населення Франції? Важко собі це уявити. Бож мільйони людей потребують помешкань, а сотки тисяч живуть таки в неймовірних умовинах. Все дорожчає, і ніхто не хоче про це забувати.

Цю промову де Ґоля ми назвали „деґолівською". Він не думає інакше вести виборчої пропаґанди. Він нічого не обіцяє, а тільки покликається на величезний поступ, зроблений за останніх 5 років. Він не думає нікому нічого обіцяти зараз. Він запевняє, що темп розвитку буде зростати, але нікому не слід забувати, що залеглостей, які наростали десятками років, не відробити за 5 років. Знецінення гроша не дасть нічого. Без інвестицій нема зросту продукції. А це вимагає жертв, чи скорше обмежень, від усіх.

Признав він тільки одну річ: розподіл дібр не найкращий. Але навіть він не може провести нагло зміни в усій віковій спадщині.

Таким чином, справді його промова була виборчою й дефензивною. Але боронився де Ґоль ствердженням, що нема іншого виходу, як той, що його він визначив. І постає питання: чи його суворе вказування на дійсність переконає майбутніх виборців? Мабуть таки так, бо всеж у його користь говорить дійсна поправа яку у Франції кожен бачить і на собі відчуває.

Певно, противники його можуть вживати демагогії. Але вони поділені і при цьому поділі ледве чи зможуть викликати у розважних французів відчуття, що опозиція здібна зробити більше, як де Ґоль, який представляється всім у вигляді непорушної ґранітної скелі.

Та не сказав де Ґоль у своїй промові найважливішого: чи думає він кандидувати чергового року на пост президента? Адже йому буде тоді 73 роки, а у Франції президента вибирають на 7 років. Вже наступного дня вияснилась причина мовчанки у цій переважливій справі: де Ґоль пішов на операцію простати... Відо, що ця операція у старших людей має два вислідн: вона збільшує або зменшує сили оперованого. Мекміллен подався до димісії по такій операції. Де Ґоль чекає на наслідки своєї, і щойно тоді скаже. Тоді його промова із 16-го квітня стане або одною із звичайних промов, або буде дійсно першим етапом виборчої кампанії.

Судячи з того, який відгук у всьому світі мав несподіваний відхід де Ґоля на операцію, його популярність не поменшала. Реакція закордону показала, що його не люблять, але шанують і навіть потребують.

В хвилині, коли пишемо ці рядки, виглядає, що операція пішла якнайкраще й організм оперованого здоровий. Він виходить з лікарні раніше, як передбачалося. Коли це дійсно так, то незабаром він офіційно поставить свою кандидатуру.

Ляоські комуністи не погоджуються на зміну уряду

Вієнціян — У цій південно-східній азійській державі панує далі поважна криза. Керівники право - військового перевороту погодилися, головно під натиском збоку ЗДА і Британії, щоб залишився прем'єр Суванна Фума, який очолював уряд, зложений з представників правих прозахідних кол, комуністичних і невтралістичних. Сам Суванна Фума погодився на вимогу отих правих військовиків, щоб залишитися при владі і переорганізувати уряд. Однак ці військовики застереглись, що вони не думають зрікатися своєї влади до часу, поки Суванна Фума не сформує нового уряду, який ґарантував би більший лад і безпеку, як попередній. Загально розуміють цю вимогу так, щоб зменшити впливи комуністів, які фактично, хоч не формально, виступили з уряду і саботують його. Однак тепер комуністичний рух Патет Ляо рішуче відкинув цю вимогу правих військовиків, заявивши, що комуністи не визнають так званого Революційного Комітету, що постав внаслідку військового перевороту тому два тижні. Західні кола все ж сподіваються, що вдасться вимнути розпалення наново громадянської війни в Ляосі, бачачи добрий знак в тому, що разом з амбасадорами ЗДА і Британії „співпрацює" теж амбасадор СССР, ніби в примирливому дусі.

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(37)

Кирилюк наводить це місце і великодушно дозволяє Шевченкові мріяти: „У своїй цілком законній зненависті до самодержавства Шевченко мріяв про республіку". Але, навівши це місце, Кирилюк виразно застерігається:

„Безперечно, поет не міг тоді всебічно розібратися в діяльності видатного американського буржуазного діяча періоду боротьби за незалежність від Англії — Джорджа Вашингтона. Для нього це тільки символ президента республіки, автора конституції" (ст. 474).

Очевидно, совєтський учений бажав цим злагіднити оте місце твору українського поета, для якого ідеалом був „буржуазний лад", встановлений в Америці її визволителем — Юрієм Вашинґтоном. Ось тут маємо політичну програму Шевченка, і крутійства Кирилюків та Івакіних нічого не вдіють, бож цього місця з Шевченкового твору вони не вимажуть...

В „Юродивому" цікавить нас ще одне місце. Ми знаємо, що Шевченко обурювався, що не було нікого в Україні, хто виступив би проти тої неволі, в якій мучився український нарід. Але з радістю пише Шевченко про те, що знайшовся таки один відважний, якого лакеї назвали „проявою" і „дурним оригіналом", — відважний,

Що в морду затопив капрала,
Та ще й у церкві...

Найшовсь таки один козак
Із міліона свинопасів,
Що царство все оголосив:
Сатрапа в морду затопив.

„Юродиві" земляки не приєдналися до боротьби проти сатрапів, і оголосили того святого лицаря, що відважився виступити проти тиранів — „юродивим". А фельдфебель — Сарданапал (цар) — „послав на каторгу святого". Проф. Л. Білецький пише про цей твір Шевченка в IV томі свого „Кобзаря" (ст. 154):

„Оцього „дурного оригінала", „юродивого", „святого лицаря", „козака із міліона свинопасів", якого цар Микола I „послав на каторгу" в Сибір — поставив поет на чоло поеми і зробив центральною постаттю свого недокінченого твору. Прекрасна тема, і яка шкода, що поет залишив її на самім початку! Вона розкрила б усі самодурства, усі підлоти необмеженого володіння московськими посіпаками Україною, усю моральну гидоту, хабарництво, насильства над народом, що були буденним явищем правлячого генерал-губернатора в Україні".

Працюючи над цим твором, Шевченко вже турбувався тим, як він житиме на тій „волі", що його чекає на „смітнику царя Миколи І".

О зоре ясная моя!
Ведеш мене з тюрми, з неволі
Якраз на смітничок Миколи.
— — —
А із гною
Встають стовпом передо мною
Його безбожнії діла...
Безбожний царю, творче зла,
Правди гонителю жестокий!
Чого накоїв на землі!

Проф. Л. Білецький гадає, що в цьому творі „поет доходить до повної зневіри й богохульства" в оцих словах:

А ти, Всевидящеє око!
Чи ти дивилося звисока,
Як сотнями в кайданах гнали
В Сибір невольників святих,
Як мордували, розпинали
І вішали. А ти не знало?

Далі Л. Білецький заявляє, що Шевченко був „не всилі примиритися з тим вопіющим злом, насильством над людиною, над носієм Божого духа і свободи, даної Богом" (ст. 156). А ще далі він робить висновок із цих ніби „богохульних" слів Шевченка: „Оцей апель до Бога за неправду, якої Бог не добачає, цей певний зневіри й безнадії голос протесту, стає ляйтмотивом оцінки Шевченка і його безвиглядности у вищій боротьбі правди з неправдою і в жорстокій перемозі останньої".

На нашу думку, добру відповідь на це ствердження проф. Л. Білецького дає І. Власовський у брошурі „Образ Т. Шевченка в світлі релігійної думки" (Ню Йорк — Бавнд Брук, 1961, ст. 16 і 17). Він пише, що і старозавітні пророки, і сам Син Божий Ісус Христос зверталися з подібними закликами до Бога, а проте ніхто не вважає, що вони бачили „безвиглядність у вищій боротьбі правди з неправдою", що вони вірили в „жорстоку перевагу" неправди, як гадає Л. Білецький.

Розп'ятий на хресті Спаситель промовив: „Боже Мій, Боже Мій, нащо Ти Мене покинув?". Праведний і многострадальний Йов звертався до Бога з словами: „Чи Тобі це добрим видиться, що Ти пригнітаєш, що байдуже Тобі діло рук Твоїх, а на раду безбожників посилаєш світло? Чи в Тебе очі людські, чи по-людськи Ти бачиш?" Пророк Давид у своїх псальмах запитує Господа: „Чому відвертаєш лице Твоє? Забуваєш убозтво наше і горе наше?"

Не знаємо, як виглядала б Шевченкова поема, коли б він її закінчив, і тому припущення Л. Білецького не можуть викликати довір'я. Проф. Білецький пише: „Оцих три сили: „споборників святої волі", душителів жорстоких її і Бога, що байдуже і безкарно дивився на це змагання, — заповіджені в заспіві до ненаписаної поеми, мав провести Шевченко золотою ниткою через усю поему. Але, на жаль, цього завдання не виконав" (ст. 157).

Це — здогад критика. Бо дійсністю є те, що нам залишив Шевченко, а кінчає він свій твір славами, що відносяться до волі, в обороні якої виступив „один козак із міліона свинопасів" і про яку мріяв український поет, коли бажав Україні „Вашингтона з новим і праведним законом".

Та цур їм, тим царям поганим!
Нехай верзуться їм кайдани,
А я полину на Сибір,
Аж за Байкал; загляну в гори,
В вертепи темнії і в нори,
Без дна глибокії, і вас —
Споборники святої волі —
Із тьми, із смрада і з неволі
Царям і людям напоказ
На світ вас виведу надалі
Рядами довгими в кайданах...

Для поета найважливішими були „споборники святої волі"...

„БУВАЛИ ВОЙНИ Й ВІЙСЬКОВІЇ СВАРИ"

Бували войни й військовії свари:
Галагани, і Киселі, і Кочубеї-Ногаї;
Було добра того чимало.
Минуло все, та не пропало,
Остались шашелі — гризуть,
Жеруть і тлять старого дуба...
А од коріння тихо, любо
Зелені парості ростуть.
І виростуть; і без сокири
Аж зареве та загуде,
Козак безверхий упаде,
Розтрощить трон, порве порфіру,
Роздавить вашого кумира,
Людськії шашелі. Няньки,
Дядьки отечества чужого!
Не стане ідола святого,
І вас не стане, — будяки
Та кропива — а більш нічого
Не виросте над вашим трупом.
І стане купою на купі
Смердячий гній, — і все те, все
Потроху вітер рознесе,
А ми помолимося Богу
І небагатії, невбогі.

(1860)

Оцю поезію написав Шевченко 26 листопада 1860-го року, отже за три з половиною місяці перед смертю, і тому вона має важливе значення для того, щоб зрозуміти поетові думки наприкінці його життя. Ми вже згадували в попередніх рядках цієї праці твердження деяких учених, що автор „Кобзаря" під кінець свого життя дивився на деякі проблеми інакше, ніж за своєї молодости. Аналіза цього, як каже проф. Л. Білецький, „напівісторичного й напівполітичного вірша дозволить нам ствердити, скільки правди є в тому, що Шевченко „відрікався" деяких своїх молодечих поглядів.

ЗАСЛУЖЕНА РІЧНИЦЯ

До п'ятдесятиріччя першого іспиту зрілости в гімназії СС. Василіянок у Львові

До числа річниць, що їх у цьому році намічає відзначити українське громадянство, слід зачислити й п'ятдесятиріччя першого іспиту зрілости в гімназії СС. Василіянок у Львові в 1914 році на передодні 1-ої світової війни, що збігається з двадцятьп'ятьріччям останньої матури на передодні другої світової війни в 1939 р., коли то воєнні дії перервали остаточно хід праці цього учбового заведення.

Заснування середньої школи могло б здаватися декому подією льокального значення, може навіть чимсь малозамітним в житті народу в часи такі багаті у переломові, сказати б межові, моменти, що немов би зміняли хід історії. Та милився б той, хто хотів би ограничити діяльність тієї школи до льокального явища та звужувати її ролю як освітнього й виховного чинника.

Гімназія СС. Василіянок у Львові, перша й довший час єдина українська жіноча середня школа клясичного типу, своєю освітньою та виховною працею охопила всю українську етнографічну територію Галичини, а то й поза нею. Засвоюючи знання та защіплюючи моральні вартості тисячам нашої жіночої молоді, вона клала підвалини під будучність народу.

Щоб належно оцінити значення цієї школи, слід найперше ствердити, що давня система навчання не відповідала зміненим супільним, економічним та соціяльним умовинам. Ці зовнішні умовини, що міняли стиль та форму життя в свою чергу міняли погляд на речі й події, заставляли до переоцінки вартостей та до іншого способу думання. Життя ставило нові вимоги, що їх не можна було легковажити. Йшло про те, щоб здобутки затяжної боротьби за рівноправність жінки запевнити й українській жінці, щоб дати їй змогу поглиблювати освіту у високих школах, куди до недавна вона не мала вступу, щоб уможливити їй добувати професійне знання, а слід за цим і економічну незалежність.

Кличі, що їх гарячим речником була Наталія Кобринська, находили чимраз більше прихильників. Назрівала думка про конечність української жіночої школи клясичного типу, що давала б загальну освіту та підготовляла до університетських студій. Ця школа унезалежнювала б нашу молодь від чужих наукових заведень та духово чужої а то й ворожої атмосфери, що там панувала й в рямцях загальної научної програми, зуніфікованої для цілої австроугорської монархії, давала відомості з ділянки українознавства — української мови, літератури, історії літератури та історії України. Розуміється, що в умовинах недержавного народу, прийшлось цю думку реалізувати тим, що стояли у проводі культурного життя, що добре знали, яку ролю грає освіта та відчували, що наказом хвилі було побільшити кадри нашої інтелігенції. Цією думкою перенявся в першій мірі митрополит Андрей Шептицький, первоієрарх Української Греко-католицької Церкви, включаючи її до своєї многогранної культурної програми. Гімназія примістилась зразу при монастирі СС. Василіянок при вул. Потоцького; опісля перенесено її до Академічного Дому при вул. Супінського, а коли й це приміщення треба було опорожнити, митрополит Андрей вибудував своїм коштом модерний, гарно устаткований будинок з просторими, соняшними кімнатами, як дар для нашої молоді. Митрополит залишився назавжди опікуном і добродієм гімназії, цікавився її потребами й осягами. Його відвідини в школі були все великим святом і викликували щиру радість молоді, для якої Він був духовим батьком.

Заснування гімназії припадає на 1906 р. Першим її директором був о. д-р Спиридон Кархут, один з організаторів школи. Йому на зміну прийшов проф. Юліян Левицький, а далі загально люблений й шанований о. Теодозій Лежогубський, мати Василія Мотюк, д-р Василь Щурат та о. мітрат Василь Лициняк. Ігуменею у той час була мати Віра Филевич, дочка священика з Холмщини, що дитиною переїхала враз з батьками сокальський кордон і поселилась в Галичині, коли московський урдя почав ліквідувати унію. В гімназії учили учителі, учительки та кілька сестер: мати Василія Мотюк, Софронія Ерделлі (з Бачки в Югославії), Богданна Демянчук, Марія Кулачковська, Ірина Янович та мати Северина Парилле. Головно мати Сереріна Парилле, так добре знана всім ученицям, що ходили до школи в часі між двома світовими війнами, положила великі заслуги, як виховниця молоді, заступаючи іноді місце батьків. Зі світських учительок хотіла б згадати п. Олену Дашкевич, що боролась в рядах Українських Січових Стрільців в часі першої світової війни.

Ось у дуже коротких словах накреслена історія школи та її роля в культурному відродженні українського народу. Вона дала змогу нашій жіночій молоді учитись у своїй рідній мові, у своїй духовій атмосфері, пізнавати історію свого народу, невикривлену, у вірному світлі. Вона знайомила її з культурними надбаннями минувшини, защіплювала почуття самопошани, розбуджувала національну свідомість.

Д-р Марія Кобринська

Д-р Михайло Яримович очолює проєкт лябораторії в просторі

Д-р Михайло Яримович

Американський журнал „Місселс енд Ракетс" з березня ц. р. подає, що уряд президента Джансона, 2-го березня ц. р., створив „Державну Підкомісію Плянування Стації в Просторі". Складається вона з 6 членів, по трьох представників від Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації (НАСА) і Департаменту Оборони. Співпредсідником комісії призначено д-ра Михайла Яримовича, а другим співпредсідником, полковника Кенет Шултца від Департаменту Оборони.

Ця комісія має важливі завдання, а саме виказати доцільність і можливість реалізації „Національної Стації в Просторі", усталити програму її використання та намітити кошти. Ця комісія має найти найліпшу форму цеї стації та запропонувати агенцію, що буде керувати цим проєктом.

Стація в просторі має бути у першу чергу довший час кружляючого довкола землі лябораторією. Її мають обслуговувати висококваліфіковані спеціялісти з різних ділянок науки при помочі відповідного виряду. Саме їх перебування в просторі кілька тижнів, а може й рік, було б доказом, що людина зможе жити і працювати в просторі, довше як кілька днів, як це було під час летів перших астронавтів. Це може стати основою розвою дальших летів людей в надземні простори. Крім цього досліди цієї лябораторії в просторі можуть мати далекосягле значення у відслоненні ще недосліджених там тайн законів природи, від яких є узалежнений розвиток життя на землі.

Для кращого насвітлення діяльности і значення НАСА подаємо коротко дещо з загальної організаційної схеми цієї великої федеральної установи. Її очолює підчинений безпосередньо Президентові ЗДА, адміністратор НАСА Д. Е. Вебб. НАСА має три основні відділи, примінювання науки про простір, дослідів і технології та лету людини в простір. Цей останній (що в ньому працює д-р М. Яримович) є під кермою д-ра Дж. Міллера і має свій осідок у Вашингтоні Д. К. До його належать три польові центри в трьох стейтах. Перший з них, що його очолює директор д-р фон Бравн, займається головно ракетами, потрібними для вистрілу в пропстір спорудів з людьми. Центр цей находиться в Гатсвілі, в стейті Алабама. Другий польовий центр є в Гюстоні, Тексас, під кермою директора д-ра Г. Гілрутса. Головним завданням цього центру є пристосіблення і випробування кабін і залоги для летів в простори, тепер головно для лету до Місяця. Третій польовий центр, імені Президента Кеннеді, в Кокоа Біч на Флориді, випускає різні споруди в простори. Його очолює директор д-р Курт Г. Дебюс. Крім цього цей уряд лету людини в простір має у Вашингтоні різні відділи з окремими завданнями з ділянок наукових дослідів, координації та адміністрації, контролі і наукової підмоги для польових центрів. Ними кермують іхні директори.

Сотні великих американських підприємств є законтрактовані через НАСА для виконання окремих завдань, та будови ракет і споруд для летів в простори. Річний бюджет НАСА виносить п'ять більйонів долярів. Без центру, яким являється тепер НАСА, годі уявити собі нині керму цієї великої ділянки американської науки, господарки і з цим зв'язаного промислу і оборони ЗДА. У цьому центрі, у великій мірі приготовляться вступ людства в дуже скомплікованну цивілізацію 21-го сторіччя. ЗДА не може лишатися позаду інших держав, хоч це вимагає величезних зусиль і коштів.

Д-р Михайло Яримович є тепер у Вашингтоні при НАСА директором відділу для студій споруд з людською залогою, призначених для дослідження простору. З директорів в НАСА є він наймолодшим віком, бо має щойно тридцять років і є одиноким українцем між ними. Його наукові праці, зокрема на тему лябораторії в просторі, викликали велике заінтересування. Академія Наук у Вашингтоні відзначила д-ра М. Яримовича тим, що недавно вибрала його на 1964-ий рік як одного з тих інженерів - науковців, що у минулому році найбільше заслужився в ділянці техніки. Це було у зв'язку з „Тижнем Інженерів", що в ЗДА кожного року припадає в місяці лютім. Серед відзначень д-ра М. Яримовича було вже одне, надзвичайне, ще під час його університетських студій у 1955-тім році. Шведське Товариство Інженерів признало тоді йому одинокому в Америці нагороду за надзвичайні осяги в науці.

В 1951-ім році, 17-річний ще тоді Михайло прибув до ЗДА зі своїми батьками, Ольгою і Миколою Яремовичами і зараз почав студії на відділі летунства Нюйоркського університету. По чотирьох роках закінчив там студії з відзначенням та осягнув ступінь „бакалявра". Дальші студії продовжував на Колумбійськім університеті в Ню Йорку, в ділянці прикладної механіки. По чотирьох роках цих студій одержав там ступінь мастера, а вкінці доктора технічних наук. Ще перед закінченням студій, велика фірма ЕФКО запропонувала йому відповідальну працю в її дослідчім інституті у Вілмінгтоні, біля Бостону. Скоро зайняв там становище керівника групи науковців, що досліджувала будову сателіта з власною атомовою енергією. Вона частинно мала бути ужита для випущення сателіта в простір, а частинно для вжитку моторів і різних інструментів. Про це д-р М. Яримович доповідав у Товаристві Українських Інженерів у Ню Йорку. Опісля був він півроку науковим асистентом віцепрезидента ЕФКО в Лос Анджелес в Каліфорнії.

По чотирьох роках праці в ЕФКО, під кінець 1962-го року, д-р М. Яримович прийняв становище асистента директора одного з відділів НАСА у Вашингтоні. Тоді працював він при великому проєкті „Меркурій", що увінчався першими летами американських астронавтів довкола землі. Тепер, після щойно півтора року праці в НАСА, зайняв становище директора відділу НАСА.

Д-р М. Яримович часто, в різних наукових центрах в ЗДА, доповідає про різні простірні споруди, з людьми і без людей. Він цим здобув собі признання і популярність. Він є членом різних наукових і професійних організацій, в цьому також почесних, академічних Тау Бета Пай і Сігма Ксі.

Для нашої спільноти в ЗДА є дуже важним це, щоб наші науковці в чужім середовищі не забували рідної мови та свойого українського роду. При добрій волі це не так трудно. Приміром д-р М. Яримович постійно вживає рідної мови, де тільки може. Він добре знає українську літературну мову, хоч усього яких два роки, дитиною ще, жив з батьками на рідних землях. Був навіть редактором Студентського Слова, сторінки в „Свободі", під час своїх студій в Ню Йорку. Був активним членом, організував і очолював українські студентські гуртки, а опісля був активним членом професійних і громадських організацій в Ню Йорку, і в Бостоні, а тепер у Вашингтоні. Є він також членом Українського Народного Союзу. Усюди, в уряді, наукових кругах і серед своїх співпрацівників гордиться своїм українським родом. Це ще більше з'єднує йому там пошану, а не навпаки...

Присмно ще згадати, що д-р М. Яримович є незлим піяністом та любить спорт, особливо лещетарський і тенісовий.

Д-р Михайло Яримович, своїми надзвичайними спосібностями невсипущою працею над собою, великою скромністю та готовістю помагати дургим, справедливо заслужив на велике признання і пошану серед високих американських кол. Не менше признання належиться йому і від нашої, української спільноти в ЗДА, він цупко тримається українського духа і приносить йому славу.

Треба йому побажати дальшого кріпкого здоров'я і сил для нових, ще більших досягнень, для чого він має всі, Богом йому дані можливості.

Інж. Зиновій М. Глов'як

Сенатор Гомфрі сподівається в травні ухвалення закону про громадянські права

Вашингтон. — Демократичний провідник в дебаті над законопроєктом про громадянські права, яка ведеться вже другий місяць, заявив на телевізійній програмі 26-го квітня, що, на його думку, вже на початку травня буде стільки потрібних голосів в Сенаті, що можна буде ухвалити припинення обструкційних промов південних сенаторів та ухвалити законопроєкти про охорону громадянських прав. Щоб припинити обструкцію, дреба голосів 67-ох сенаторів, це значить більшости двох третіх присутніх сенаторів. Сенатор Гомфрі твердить, що тепер до вимаганої регуляміном більшости бракує тільки чотирьох або п'ятьох голосів. Гомфрі сподівається, що південні сенатори самі припинять дебати, щоб не бути переможеними в голосуванні. Але інші прихильники закону про громадянські права не є такими оптимістами, як сенатор Гомфрі, і вони передбачають, що дебати будуть продовжуватись аж до літа. В понеділок 27-го квітня був вже 41-им днем обструкції в Сенаті. Досі не було жадного голосування в цій справі, бо весь час зайнятий є обструкційними промовами південних демократів.

У Західній Німеччині зросли впливи Ергарда і його партії

Бонн. — В минулу неділю 26-го ц. м. переведено вибори в провінції Баден - Вюртемберг. Тому, що це останні льокальні вибори перед парляментарними виборами в насупному році, то до них прив'язувано велике значення, як до покажчика, наскільки відхід Конрада Аденауера від влади та прихід на його місце канцлера Людвіга Ергарда вплинув на відношення німецьких виборців до їхньої партії Христянських демократів. Показалося, що авторитет нового канцлера, а з цим також названої керівної партії, значно зріс. У 70-ох виборчих округах голосувало 68% з-посеред 5 500 000 управнених до голосування громадян. Християнські демократи дістали 46.2% в порівнянні із 39.5% з року 1960 і здобули 59 мандатів. Соціял - демократи дістали 37.3% голосів у порівнянні з 35.3% з 1960 року і здобули 47 мандатів. Вільні демократи осягнули тільки 13 мандатів, а права Всенімецька партія і інші групи не осягнули ні одного мандату. Таким чином ці вибори значно скріпили престиж і надії керівної Християнсько - демократичної партії та вдарили по надіях соціялістів, як найбільшої суперницької партії, і ще більше по надіях Вільних демократів, що вони будуть — „язичком у ваги".

● Єгипетський президент Ґамаль Абдель Нассер несподівано полетів до столиці середньосхіднього арабського Ємену і там „присягав", що „вижене Британію з усіх частин арабського світу". Ємен зазіхає на порт і місто Аден, що є одною з головних баз-фортець Британії над Червоним морем.

● У Совєтському Союзі створено ще одно верховне тіло для керування новим хрущовським експериментом в сільському господарстві. Головою того нового керівного тіла став Микола Подгорний, а його членами — „президент" Леонід Брежнєв і 3 інших членів партійної президії, 7 міністрів і лідери 15 совєтських республік.

Окружний Комітет Відділів УНС нюйоркської метрополії при праці

Управа Окружного Комітету Відділів нюйоркської метрополії намітила цьогорічну програму праці і на своєму засіданні, відбутому в Ню Йорку 16-го квітня ц. р., схвалила звернутися до урядів Відділів Округи і до всього членства УНС із закликом допомогти перевести цей ювілейний рік 70-річчя УНС-у при збільшеній праці, а зокрема закликає придбати 750 нових членів, яких Загальні Збори, що відбулися 14-го лютого ц. р., схвалили, як ювілейний дар Батьківі Союзові. Приявні тоді Відділи зобов'язалися до кінця року зорганізувати 450 нових членів, а дальших 300 припадає на решту Відділів, яких нюйоркська округа має 37.

Ось деякі з запляннованих союзових імпрез. В п'ятницю 15-го травня в Народнім Домі в Ню Йорку відбудеться роздача ювілейних медаль о. Грушки тим всім, хто в минулому році 70-річчя „Свободи" приєднав 10 або більше нових членів для УНС-у. Медалю, як відомо, виконав різьбар Михайло Черешньовський. Окружна Управа є певна, що в цьому вечері, який відбудеться у виді дружньої вечері, візьмуть участь усі визначені медалею, яких є імпозантне число 27 враз із родинами та іншими членами їх Відділів.

На день 22-го травня управа скликає ті Відділи, які за цілий рік не дали ні одного нового члена, в цілі дання вказівок для пожвавлення їхньої організаційної праці в приєднуванні членів та навіть евентуальної реорганізації Відділів. Управа ствердила, що на 37 Відділів УНСоюзу нашої округи 13 з них не дали ні одного члена за останній рік своєї діяльності, і цю справу бажає належно розглянути і позитивно розв'язати. Очевидно краще це зробити в приявності тих Відділів.

На день 6-го травня округа плянує відбути пілоденний семінар секретарів і організаторів в цілі уділення інформацій, як приєднувати нових членів до УНС-у. Вже тепер треба зарядити, щоб всі вони не плянували нічого іншого на той цілий день.

Крім секретарів повинні взяти в цім семінарі участь інші члени управ Відділів та активні союзовці, які бажають працювати для У. Н. Союзу. Семінар відбудеться в Українським Народнім Домі в Ню Йорку.

Централя УНСоюзу оголосила нові збільшені нагороди Відділовим організаторам за приєднання членів в ювілейній кампанії 1964 р., матеріяльні і почесні, зокрема почесну відзнаку 70-річчя. Це повинно бути заохотою до скріпленої праці. Рівночасно Окружна Управа рішила звернути увагу проводові та членству на ширші обов'язки громадського національного порядку. До них належить вплата кожних союзовцем датку на УККА, вплата на пам'ятник союзового патрона Тараса Шевченка, датки на українські наукові установи і т. п. В найближчі два місяці на чоло тих національних обов'язків висувається пам'ятник Шевченка. Вкоротці Центральний Комітет Пам'ятника Шевченкові приступить до друкування пам'ятної книги, яка буде вмурована в пам'ятник. В цій книзі будуть м. ін. надруковані прізвища всіх жертводавців на пам'ятник, і тому обов'язком нашим є пригадати всім про цей наш національний обов'язок пожертви на пам'ятник нашого національного Генія.

27-го червня відбудеться святочне відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні з походом по вулицях нашої столиці, концертами та бенкетом. Окружна Управа закликає всю союзову громаду до масової участи в цій небувалій маніфестації Американської України. Хай не бракне на ній ні одного члена УНС-у нашої нюйоркської Округи. Ню Йорк веде перед у збірковій акції на пам'ятник в ЗДА. Він повинен також бути першим у вашингтонському поході. Цим заманіфестуємо перед цілим світом, що нашого національного генія належно шануємо й що він буде панувати між нами вічно. Наші союзові Відділи повинні прийти до Вашингтону з прапорами і транспарентами та якнайбільшим числом членів.

Ось декілька наших завдань у великий шевченківський і союзовий ювілейний рік. Праці багато, то ж усі і зараз берімся до неї.

Д-р О. Соколишин

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

СКРИПКОВИЙ РЕСИТАЛЬ Я. ЛАСОВСЬКОГО

Виступ молодого соліста треба тепло привітати. Звичайно, коли концерт присвячують комусь, в цьому випадку М. Фоменкові, — то в програму годиться умістити більше як дві композиції, навіть коли вони і не надзвичайні. Хоч український критик може помилити мовчанкою факт уживання нот під час викону, — крім загально присмлюного в сонатах, чужий зробить із цього закид. А так у програмі були добрі речі (Кореллі, Моцарт, Бетговен, Барток, Гайворонський), що їх скрипаль виконав із молодечим запалом, темпераментом, і найважніше — з серцем. Найкраще випала перша точка концерту: Соната оп. 5, ч. 8, — Кореллі, що прозвучала чисто і стилево, та останні: Румунські танки — Бартока, що мали розмах і крутіжну безшабашність. В Сонаті Бетговена оп. 12, ч. 1, дві перші частини потребують ще більшого перетравлення, але „рондо" було живе і граціозне. Приємно слухали ми безпретенсійну і симпатичну „Думку" Гайворонського.

Інструмент, хоч і помалий, однак шляхетний і звучний, головно у високих тонах; скрипаль видобував з нього звук повний і глибокий. Зрідка були не найчистіший тон чи крякнення „жабки", та це було маловажне в обличчі ентузіязму виконавця. — Піяніст Роналд Кершнер був коректний і дискретний акомпаніятор. Публіки мешне, як обмаль, зате вдячна вона, бо домоглась від соліста заграти на „біс". Загальна непросутність, от хочби учнів з Музичної Школи, була більше як замітна.

Теодор Терен Юськів

ЛЮБКЕ МІЖ ЛЯМАМИ

Президент Західньої Німеччини Гайнріх Любке під час своєї подорожі по країнах Південної Америки відвідав також руїни інків в Пуручуко поблизу Ліми в Перу. На фото: през. Любке із своєю дружиною поміж перуанськими лямами.

Альжирського президента приймають з парадами в Москві

Москва. — Альжирський президент Ахмед Бен Белла прилетів в минулу суботу до Москви літаком совєтської продукції, як перший не - комуністичний голова чужої держави, що буде на 1-травневій московській маніфестації. На летовищі привітали його Хрущов, Брежнєв і всі інші кремлівські проводирі, гармати стріляли в його честь, а летовище і вулиці від нього до центру Москви були прикрашені совєтськими та альжирськими прапорами. Хрущов титулував Бен Беллу „товариш президент", однак Бен Белла звернувся до Хрущова, як до „пана президента, дорогого приятеля". Бен Белла, якй є звеличником кубинського комуністичного диктатора Фіделя Кастра, та який прийняв минулої осени безвідсоткову позику від комуністичного Китаю у висоті 350 мільйонів дол., прибув до Москви — як твердять газети — для отримання від ССCP також поважної допомоги. До цього часу Совєти дали Альжирові позику на 100 мільйонів дол. Однак водночас Альжир твердить, що він є „нейтральний" та зберігає близькі зв'язки з Францією, від якої за неповна два роки дістав коло 600 мільйонів дол. в різних постатях. Знову ж Совєтам залежить на скріпленні своїх позицій в Альжирі, який грає поважну ролю між африканськими державами, тим більше, що серед мусульманських держав здобув собі досить поважні впливи комуністичний Китай.

Президент плянує видати більйон долярів на допомогу районам із більшим числом безробітних

Вашингтон. — Президент Джансон відвідав в п'ятницю 24-го квітня ті райони цієї країни, в яких від довшого часу є більше число безробітних, і в суботу на пресовій конференції у вступній заяві представляв журналістам плян довшої допомоги тим стейтам, які мали б дістати один більйон долярів, а в першому фінансовому році 1965-му — дол. 220 мільйонів. Президент обіцяв вже в понеділок 27-го квітня внести відповідний законопроєкт до Конгресу в цій справі. Президент відвідав Савт Бенд, Індіяна, Пітсбург, Па., східню частину стейту Кентаки та Гантінгтон у Вест Вірджінія. За признаною допомогою з федеральних фондів мали б в тих стейтах будувати нові електрівні, на взір електрівні в долині Теннессі, та нові інші будівлі подібно, як це було під час так званого нового розподілу. Мали б будувати нові шляхи та старатися знайти спосіб на те, щоб можна було використовувати вугілля. Число безробітних довший час є у вугільних районах, де є позачиненні копальні внаслідок того, що зменшилася продукція вугілля. Гроші з федеральних фондів ішли б також на додому харчами, на перевишкіл безробітних та на медичну допомогу для потребуючих. Президент говорив із довір'ям до економіки ЗДА. Він цілу ніч працював над пляном допомоги подребуючим районам. В товаристві Президента були колишній президент Гаррі С. Труман та професор із Тексасу письменник Френк Добі, бо вони обидва були тоді гістьми в Білому Домі.

На Марсі може існувати тільки мікроскопійне життя — твердить фахівець

Вашингтон. — Директор місячної і плянетарної лябораторії д-р Джералд П. Кюйпер, промовляючи на річних зборах Американського Геофізичного Т-ва, твердив, що на плянеті Марс могло б існувати тільки мікроскопійне життя. Він казав, що якби там були якісь рослини або тварини, то вони були б такі слабі, що на них не могла б втриматися навіть блоха. Це своє твердження вчений астроном зробив на основі найновішої обсервації води в атмосфері Марса. „Там немає дерев, — казав він, а це тому, що нема потрібної кількости води". Але він і його співробітники не виключають можливости, що на Марсі може бути життя. Тиснення повітря на Марсі має виносити один відсоток того тиснення, що є на Землі. Тому важко сподіватися, щоб можна було вислати на Марс якісь інструменти для досліду, аби щоб можна було вислати туди людину.

Головний прокуратор не є рішений, чи кандидувати на віце-президента

Вашингтон. — З кол найближчих приятелів головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді довідуються, що він ще не є рішений, чи старатися про те, щоб його Президент взяв на кандидата на віце-президента. З цих самих кол повідомляють, що Роберт Кеннеді ще на якось чекає, щоб рішитися, чи старатися про те становище, яке він і його брат Джан Ф. Кеннеді запропонували були Линдонові Б. Джансонові в 1960-му році. Г молодший брат Роберта — сенатор Едвард Кеннеді сказав своїм приятелям, що його брат ще не знає, що робити в цій справі. Ці поголоски ведуться на тлі поширеної вістки про те, що між головним прокуратором і Президентом існує непорозуміння, яке мало б бути дуже глибоке. Але вони обидва публічно це заперечили. Рік тому Роберт Кеннеді виконував велику владу, бо разом із братом Президентом робив найважливіші рішення. Тоді він мав великий вплив і в партії. Сам він чекав аж на 1968-ий рік, коли міг би був змагатися за президентуру. Тепер його впливи в партії зменшилися, але все ще він має своїх приятелів, а як вони сильні, це важко ствердити. Тому, покищо, вони не виявляють своїх плянів, і не діють в тому напрямку, щоб Роберта Кеннеді президент Джансон мусів взяти собі за кандидата на віце-президента.

ЗІ СПОРТУ

„ТРИЗУБ" — „ДЖУЛЯНА" 3:1 (2:0)

Асторія, 26-го квітня. — Після першої зустрічі „Тризуба" з „Джуліяною" у Філядельфії перед тижнем віра в перемогу „Тризуба" у фіналі Сходу була захитана, бо неліше скромний вислід 2:1, але і гра „Тризуба" журила навіть оптимістів. Тим часом переконлива перевага „Тризуба" над противником і високий рівень гри „Тризуба" у відплатних змаганнях в Асторії заслужили собі на повне признання: „так грають чемпіони". Розважне і фахове рішення менаджера Р. Пазуняка пересунути на лучника Сенчеза, який створив з Ілагом стратегічну двійку в середпіллі і в потребі гарував у дефензиві, мало значний вплив на перебіг гри. Вирізнювати когось із одинацятки працьовитого і амбітного „Тризуба" було б кривдою для співзмагунів, бо і залізна оборона Рач — Бородяк, і твердий та притомний Кравець, який імпонував точними подачами головою, і невтомні „машини" в нападі Ферейра та В. Чижович, як і крилові Вентленд та Яковина однаково прислужилися до імпозантної перемоги. Луна на штопері, окружений сильними співзмагунами, грав жертвенно, але надто обережно, всі ще не зжитий з позицією і сусідами. Свич не мав нагоди попісатися, але і не міг оборонити воріт стрілених з карного. Коли взяти до уваги високу ставку змагань і пісковий ґрунт грища, то треба ствердити, що „Тризуб" заграв дуже добре і це був його найкращий виступ на терені Ню Йорку за довгі роки його існування.

Змагання почалися хвилинам наступів італійців, але вже декілька хвилин пізніше гра перенеслася на половину господарів. Вже тоді „Тризуб" не використав двох добрих нагод, але ворота довший час „висіли у воздусі". За руку помічника в 22-ій хвилині суддя підиктував карного, якого перемінив Ферейра в перші цінні ворота. Три хвилини пізніше В. Чижович цілою притомний випуск від Ілаґ і, довівши м'яч до лінії 16-тки, в моменті мильного рефлексу воротаря післав м'яч сильним низьким стрілом у дальший ріг воріт. При стані 2:0 пройшли дальші 14 хвилин під знаком переваги „Тризуба" і нагод підвищити вислід. Друга півгра почалася наступами „Джуліяни", яка кожний раз натраплялa на тверду дефензиву „Тризуба". Але скоро розпучливі атаки італійців вичерпали їх сили і все вказувало на те, що вислід фіналу Сходу вже припечатаний. На 73-ій хвилині Луна торкнув на 16-ці м'яч рукою і з карного здобули італійці одинокі ворота. Пізні цього „тризубівці" рушили до поновних наступів, які принесли цілий ряд емоційних моментів. На 80-ій хвилині суддя усунув з грища Ферейру, який повинен був опанувати свої нерви, коли рубаючий Каршай спровокував інцидент після фавлю на іншому змагуні „Тризуба". Хвилину пізніше повторився фавль італійця і тоді з вільного з віддалі 25 метрів здобув Вентленд треті ворота для „Тризуба" дуже гарним і сильним стрілом під поперечку.

Понад три і пів тисячі глядачів були свідками надзвичайно цікавої гри, якою не зовсім вдало кермував суддя з міжнародним досвідом Гольдштайн. Все таки його похибкові рішення не зражували таких нивних симпатій до „Джуліяни", як це йому траплялося тиждень раніше у Філядельфії. **в. с.**

ФУТБОЛЬНІ ВИСЛІДИ СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ

УСК Бриджпорт виграв свої мистецькі змагання А Кляси у Бриджпорті вислодом 3:2 над італійською одинадцяткою „Ґарібальді" в Мідлтавні. В складі УСК-у виступив вперше Олесь Попович, бувший змагун УСК-у Ню Йорк і репрезентант збірної юнаків ЗДА, яка недавно грала в Гватемалі.

УАСТ „Довбуш" Ню Гейвін переміг свого суперника Італійський С. К. зі Стемфорду вислодом 1:0 у мистецьких змаганнях Б Кляси Ліги Стейту Коннектикат. Ці обидві українські дружини відплатилися минулонедільними перемогами за програні з цими самими клюбами у відбутих зустрічах тиждень раніше.

М. Я.

Рокефеллер обіцяє збалянсувати бюджет і забезпечити працю 20 мільйонів робітників

Сан Дієго, Каліфорнія. — Губернатор Рокефеллер вів виборчу кампанію в цьому місті, де є більше число безробітних, і обіцяв створити працю для нових 20-ох мільйонів робітників в найближчих п'ятьох роках. Рокефеллер висміяв програму поборювання убогости, яку оголосив президент Джансон. Нюйоркський губернатор обіцяв коло 1967 року збалянсувати федеральний бюджет та заохотити до більшої приватної ініціятиви у фармерстві, яке повинно бути зорганізоване не на примусі, як тепер, а на приватній конкуренції. Рокефеллер промовляв в кількох місцях і порушував різні проблеми внутрішньої і закордонної політики. Телевізійний кореспондент запитався його про розвід та одруження. Рокефеллер заявив, що на цю справу треба дивитися з такого становища, щоб бути в згоді зі самим собою і громадянством. „Я чесно ставлюся до цієї справи. Хоч деколи не мило є признатися до невдачі в своєму житті, то все таки треба бути чесним в цій справі".

ТАРЗАН, ч. 5229. Тарзан в таборі!

Приятелі Тарзана відітхнули з полекшею, коли він хитаючися, але безпечний, з'явився в таборі.

Комісар поліції був здивований, коли він лікував Тарзанові рани. — Я все ж таки не можу зрозуміти...

— Чому ж ні? — Докоряв мавполюд. Його ж ум був зіпсований жадобою грошей.